

Inhoud

	pagina
Aanwijzingen voor de kandidaten	3
A WCT Zeeland	4
B Irak	5
C Nederland, een land vol zand?	7
D De Kop van Zuid	8

Verantwoording

© 2003 Stichting Aardrijkskunde Olympiade Nederland

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze opgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Auteurs: Hans Maas, Harrie Mennen, Henk Post, Lody Smeets

Advies: Wim Bos, Arij Eijsberg, Maarten Kimmel, Ruud van Roon, Lody Smeets

Eindredactie: Bruno van Erp Taalman Kip

Vormgeving omslag: Studio Oude Vrielink bv

Vormgeving binnenwerk: Helga Stortelder, Arjen Boxem

De Nationale Aardrijkskunde Olympiade 2003 wordt mede mogelijk gemaakt door bijdragen van: Citogroep Instituut voor toetsontwikkeling, SLO Specialisten in leerprocessen, KNAG, Rijksuniversiteit Groningen, Katholieke Universiteit Nijmegen, Universiteit Utrecht, Vrije Universiteit, Universiteit van Amsterdam, Universiteit Wageningen, Instituut voor Leraar en School te Nijmegen, Technische Universiteit Delft Technische Aardwetenschappen, Saxion Hogeschool IJsselland, Internationale Hogeschool Breda, Hogeschool Utrecht, Fontys Lerarenopleiding Tilburg/Sittard, Wolters Noordhoff Atlasproducties, Uitgeverij ThiemeMeulenhoff, Uitgeverij Malmberg, Space Expo Noordwijk, Outdoor Education, Topografische Dienst, Unie van Waterschappen, NS Internationaal, Transparencies to Educate

Aanwijzingen voor de kandidaat

1. Deze toets bestaat uit vier vraagstukken, elk met een aantal deelvragen.
2. Het totaal aantal te behalen scorepunten is 60.

A WCT Zeeland	13 punten
B Irak	16 punten
C Nederland, een land vol zand?	15 punten
D De Kop van Zuid	16 punten
3. Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden en dergelijke) dan worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.
4. Bij sommige vragen moet je eerst een keuze bepalen en die vervolgens toelichten/ beargumenteren. Vaak wordt er dan voor deze keuze geen score toegekend maar wel voor een juiste/passende toelichting/argumentatie.
5. Bij de ‘uitlegvragen’ wordt gelet op de volledigheid van de uitleg. Bij een volledige uitleg moet je niet alleen de oorzaak, reden, of verklaring geven maar ook een onderbouwing met een bron of een opbouw van je uitleg in twee stappen. Voor zo’n volledige uitleg krijg je meestal 2 scorepunten, voor een uitleg die gedeeltelijk juist is, kan de beoordelaar 1 scorepunt toekennen. Zorg dat je uitleg zo kort/beknopt mogelijk is.
6. Schrijf alle antwoorden met het bijbehorend nummer op je antwoordblad. Gebruik voor elk vraagstuk (A t/m D) een nieuw antwoordblad.
7. Gebruik bij deze toets de **52e editie van De Grote Bosatlas** en het bijgeleverde bronnenboekje.
8. Het gebruik van kladpapier, rekenmachine en geodriehoek/liniaal is toegestaan.
9. Je hebt voor deze toets **120 minuten** de tijd.

Succes!

A WCT Zeeland

Met een herziening van het streekplan lijken provinciale Staten van Zeeland gisteren ruim baan te hebben gemaakt voor de aanleg van de Westerschelde Container Terminal (WCT) in het Sloegebied bij Vlissingen. De grootste containerschepen ter wereld moeten hier over een paar jaar kunnen afmeren aan een kade met een totale lengte van 2,6 kilometer.

(Bron: BN/De Stem 05-10-2002)

Voordat men daadwerkelijk met de aanleg van het WCT kan beginnen, dient het streekplan te worden herzien. Dit is een plan op provinciaal niveau.

- 1a (2p) Wat houdt een streekplan in?
- 1b (2p) Op welke manier moet men in het streekplan rekening houden met de nationale overheid aan de ene kant en de gemeentelijke overheid aan de andere kant?

Je kunt van mening verschillen of het plan voor het WCT wel of niet in het nationale ruimtelijke ordeningsbeleid past, zoals dat is weergegeven op atlaskaart 59D en op kaartblad 61.

- 2 (2p) Geef twee argumenten waarom het plan *wel* past in het nationale ruimtelijke ordeningsbeleid. Ontleen deze argumenten aan twee van de genoemde atlaskaarten / kaartbladen.

Bekijk atlaskaart 54A.

De aanleg van de WCT zal voor een toename van de werkgelegenheid (kunnen) zorgen.

Er zal sprake zijn van een toename van de *directe* en de *indirecte* werkgelegenheid.

- 3 (2p) Leg van beide soorten werkgelegenheid uit wat ermee bedoeld wordt.

Bekijk de atlaskaarten 38/39 en 58A tot en met D.

Het industriegebied Vlissingen Sloegebied ligt dichtbij de grotere havens van Antwerpen en Rotterdam.

- 4a (2p) Noem twee voordelen van de achterlandverbinding van het WCT in vergelijking met de achterlandverbinding van Rotterdam.
- 4b (1p) Noem een nadeel van de ligging van het WCT voor de scheepvaart in vergelijking met de ligging van de Rotterdamse haven.

Toch zou door de groei van het containervervoer in het Sloegebied de werkgelegenheid helemaal niet hoeven toe te nemen.

- 5a (1p) Aan welke voorwaarde moet voldaan worden, wil Zeeland in het algemeen en Vlissingen Sloegebied in het bijzonder, profiteren van deze containertoename?
- 5b (1p) Noem een nadeel dat de haven van Antwerpen kan ondervinden van de aanleg van het WCT?

B Irak

Achtergrondinformatie over Irak

In de periode 1970-1980 kende Irak een krachtige economische ontwikkeling door de steeds groeiende aardolie-inkomsten. Er werd geïnvesteerd in verdere modernisering van de landbouw en de industrie. Na de oorlog met buurland Iran (Eerste Golfoorlog, 1980 – 1988) en ‘Operatie Desertstorm’ (Tweede Golfoorlog met VS en bondgenoten, 1991) heeft Irak grote economische problemen. Irak kreeg te maken met een internationale boycot die de economie volledig lamlegde, op de smokkel na. De bevolking lijdt het meest onder deze aanhoudende isolering van het Saddam Hoesein-regime. Er is een tekort aan voedsel en medicijnen.

In Londen kwam 16 december 2002 een bont gezelschap van verzetsleiders tegen Saddam Hussein bijeen. Zij moeten samen een overgangsregering vormen voor een nieuwe democratisch geregeerde federale staat in het geval dat het regime van Saddam Hussein na een eventuele Amerikaanse ingreep ten val wordt gebracht. Dit is niet eenvoudig gelet op de grote verschillen in politieke, religieuze en culturele achtergronden van de diverse verzetsgroepen. De Amerikanen zetten grote druk op de verzetsleiders om het eens te worden over een overgangsregering.

In dit vraagstuk ga je verklaringen zoeken voor de opkomst en dreigende ondergang van het tweestromenland rond Eufraat en Tigris; een gebied dat ooit de bakermat was van een hoog ontwikkelde beschaving. Gebruik hierbij de kaartbladen 128 en 131 tot en met 133.

- 6a (1p) Irak bestaat niet alleen uit woestijn. In welk deel van Irak valt de meeste neerslag: het zuiden, het midden of het noorden?
- 6b (4p) Noem een door de algemene luchtcirculatie bepaalde en een regionaal bepaalde verklaring voor het verschil in neerslag in Irak. Maak bij deze verklaring gebruik van het gegeven dat de wind vooral uit het noordwesten waait.

Gebruik de kaartbladen 185 en 186.

Irak probeert na de boycot zo veel mogelijk eigen voedsel te verbouwen. Het land heeft betere mogelijkheden voor akkerbouw dan Saudië-Arabië.

- 7 (2p) Geef twee argumenten voor die betere mogelijkheden voor akkerbouw.

Zie de achtergrondinformatie over Irak.

De oorlog tussen Iran en Irak betekende een klap voor de economie en voor de welvaart van de bevolking in beide landen. Iran heeft zich sindsdien beter hersteld dan Irak.

- 8a (2p) Geef twee argumenten voor het betere herstel van Iran. Ontleen elk van beide argumenten aan een verschillende kaart op kaartblad 196.

- 8b (1p) Geef een verklaring voor dit verschil in herstel die te maken heeft met de internationale verhoudingen en de politiek.

Als je in de atlas de spreiding van grote steden in Irak bekijkt, kun je een algemeen patroon of regel ontdekken.

- 9a (1p) Zie kaart 128. In welk soort gebied liggen de meeste grote steden in Irak?

- 9b (2p) Geef hiervoor zowel een fysisch-geografische als ook een sociaal-geografische oorzaak.

- 9c (1p) De stad Kirkuk vormt een uitzondering op de algemene regel dat de grote steden in Irak in een bepaald soort gebied liggen.
Geef een oorzaak van de afwijkende ligging.

Bij een eventuele val van het regime van Saddam Hussein wordt er gedacht aan een democratie met een federale staatsvorm.

- 10 (2p) Geef twee argumenten waarom een federale staat levensvatbaarder zal zijn dan een vanuit Bagdad centraal bestuurd staat. Gebruik kaarten van kaartblad 133 en geef per kaart een argument

C Nederland, een land vol zand?

Bekijk de ligging van de kaartfragmenten 20A en 20C.

- Natuurlijke processen vormen het landschap.
- 11 (2p) Welk proces heeft vooral het landschap van kaart 20A vorm gegeven en welk proces speelde een hoofdrol bij de vorming van landschap 20C?
- 12 (1p) Welke andere kaart uit de atlas kun je het beste gebruiken om je keuzen bij vraag 1 te verdedigen?
- Bij vraag 2 keek je naar kleinschaliger kaarten. Je wisselt nu van ruimtelijke schaal en zoomt in op de kaartfragmenten 20A en C. Op kaart 20C is de ligging van de stuwwal op de kaart aangegeven.
- 13 (2p) Op welke twee verschillende manieren is dat op de topografische kaart te zien? Let op: je mag geen gebruik maken van de bijschriften op het kaartje.
- Een gevolg van het verschil in reliëf in het gebied rond Holten is onder andere het verschil in bodemgebruik. Toch zijn er, afgezien van reliëf, nog twee andere *natuurlijke* oorzaken waardoor de stuwwal een ander bodemgebruik heeft dan de aangrenzende enk.
- 14 (2p) Noem deze twee natuurlijke oorzaken.
- Het natuurlijke landschap heeft invloed op het bodemgebruik rond het gebied van Holten.
- 15 (2p) Noem - afgezien van het *agrarisch* bodemgebruik - nog twee verschillende manieren waarop de mens bij de inrichting van het landschap rekening heeft gehouden met het natuurlijke milieu.
- De inrichting van het zandlandschap is in de eerste helft van de 20e eeuw sterk veranderd. Kaart 30 geeft daar een voorbeeld van.
- 16a (1p) Welk element uit het klassieke zandlandschap is na 1900 het sterkst veranderd?
- 16b (1p) Waardoor werd het na 1900 mogelijk het bedoelde landschapselement sterk te veranderen?
- Tussen 1960 en 1990 is de inrichting van het zandlandschap opnieuw sterk veranderd door ruilverkaveling. Vergelijk de kaartjes 30C en 30E.
- 17 (2p) Met behulp van welke twee verschillende gegevens kun je uit de kaartjes afleiden dat hier ruilverkaveling heeft plaatsgevonden?
- Na 1990 verandert de houding van de mens ten aanzien van de inrichting van het landelijk gebied opnieuw.
- 18 (2p) Noem twee maatregelen (die elders in het zandlandschap al eerder zijn genomen), die men in het gebied rond Dalem zou kunnen treffen om dit nieuwe beleid vorm te geven.

D De Kop van Zuid

Aan beide zijkanten van de Erasmusbrug hangt in het midden een digitaal bord waarop een getal wordt weergegeven. Dit getal varieert gedurende het etmaal tussen ongeveer 10,5 en 11,5.

- 19a (1p) Wat geeft dit getal aan?
19b (1p) Verklaar de variatie van dit getal.

Uit een vergelijking van beide foto's blijkt dat dit deel van de Kop van Zuid een andere functie heeft gekregen in de periode 1959-2002.

- 20a (1p) Welke functieverandering heeft plaatsgevonden?
20b (2p) Noem twee ontwikkelingen die tot deze functieverandering hebben geleid. Leid één van deze ontwikkelingen af uit gegevens van kaartblad 25.
20c (2p) Leg uit dat de ontwikkeling van (dit deel van) de Kop van Zuid in het nationale ruimtelijke ordeningsbeleid past.

Op de foto van 2002 zijn links en rechts van de Maas enkele hoge torens te zien. Door deze torens kreeg Rotterdam de bijnaam 'Manhattan aan de Maas'. Deze kantoortorens hebben een gunstige geografische ligging.

- 21 (2p) Geef hiervoor twee aanwijzingen met behulp van de kaart en de foto van 2002.

Vanaf de Kop van Zuid zijn in de periode 1950-1960 vele duizenden Nederlanders geëmigreerd naar de 'Nieuwe Wereld'.

- 22 (2p) Geef twee redenen waarom in die periode veel Nederlanders naar de 'Nieuwe Wereld' vertrokken.
23 (2p) Noem twee landen die tot de 'Nieuwe Wereld' worden gerekend.

Zie de vier tabellen van Rotterdamse stadsdelen. Zie ook atlaskaart 25. In de jaren zestig, zeventig en tachtig van de twintigste eeuw kreeg Nederland te maken met een vestigingsoverschot van buitenlanders. Velen daarvan kwamen in de grote steden van de Randstad terecht.

- 24a (2p) In welk van de vier stadsdelen van Rotterdam is het aandeel van de buitenlanders het grootst?
24b (1p) Om welk soort wijken gaat het hier vooral?